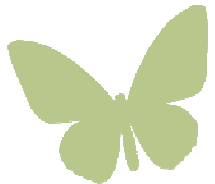

EDUKÁCIA PRIMÁRNYCH OPATROVATEĽOV PACIENTOV V PALIATÍVNEJ STAROSTLIVOSTI

Radka Šerfelová, Martina Lepiešová
Centrum paliatívnej starostlivosti Bjørnstjerne
Bjørnsona
Ústav ošetrovateľstva JLF UK v Martine

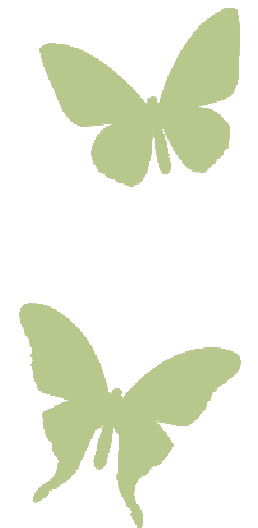
Plánované 2. stretnutie – september 2013; Paliatívne oddelenie HNsP v Trstenej

Plán stretnutia

- Manažment vybraných obťažujúcich symptómov:
 - bolesť
 - únava
 - dušnosť
 - nauzea, vracanie
 - zápcha

Obtížující symptómy

Manažment obťažujúcich symptómov

= symptómy spôsobujúce Vášmu príbuznému utrpenie (tzv. distres – fyzický, psychický, sociálny, spirituálny, existenciálny)

každý sme iný → rôzne symptómy (*vid' tab. →*)

úplne odstránenie nie je vždy možné – vo väčšine prípadov možná ich kontrola na prijateľnú úroveň (komfort Vášho príbuzného)

manažment symptómov: včasné rozpoznanie, dokonalé posúdenie → liečba

miera zapojenia opatrovateľa v manažmente symptómov:

~ *(ne)závislosť príbuzného*

~ *vzťah medzi opatrovateľom a príbuzným*

~ *pocit, čo opatrovateľ chce/môže/vie robiť (komfort)*

Gastrointestinálne symptómy	Nutričné a metabolické symptómy	Kardiovaskulárne symptómy	Respiračné symptómy
dysfágia nausea a vracanie ikterus zápcha hnačka inkontinencia stolice obštrukcia čriev	anorexia - nechutenstvo kachexia dehydratácia elektrolytová nerovnováha	angína pectoris arytmie edémy synkopy	preťaženie / upchatie / nadmerná sekrécia DC kašeľ dušnosť hemoptýza čkanie
Genitourinárne symptómy	Koža a sliznice	Kostrovosvalové symptómy	Imunitný systém
spazmy MM inkontinencia moču retencia moču	kandidózy malígne rany (napr. plesňové, fistuly) mukozitída dekubity pruritus xerostómia (suché ústa)	patologické fraktúry slabosť	reakcie na lieky (napr. alergická reakcia, anafylaxia) infekcia (napr. sepsa, herpes, pneumónia, stomatitída , kandidózy, IMC) pyrexia
Neurologické symptómy	Kognitívne zmeny	Iné symptómy	Akútne stavy
afázia dysfázia extrapyramídové symptómy letargia / sedácia parestézie / neuropatie záchvatové stavy	agitácia (vzrušenie) / terminálny nepokoj zmätenosť klamné predstavy delírium demencia halucinácie paranoja	zmeny sexuálnych funkcií, obrazu tela (body image), intimity ascites únava alebo asténia lymfedém myelosupresia (napr. anémia, neutropénia, trombocytopenia) myoklonus (záškľby svalov) poruchy spánku	akútna črevná obštrukcia tamponáda srdca delírium elektrolytová nerovnováha (napr. hyperkalcémia, hyperkaliémia) pády krvácanie lieková alebo opiátová toxicita embólia pľúc útlm dýchania záchvaty kompresia miechy syndróm hornej dutej žily

VÝSKYT SYMPTÓMOV

systematický prehľad (2004, 44 štúdií, 25 tis. **onkologických pacientov**) → **37 symptómov**; 5 z nich u viac ako 50% pacientov:

únava (74%)

bolesť (71%)

nedostatok energie (69%)

slabosť (60%)

nechutenstvo (53%)

v posledných 2 týždňoch života:

únava (88%)

úbytok na hmotnosti (86%)

slabosť (74%)

nechutenstvo (56%)

bolesť (45%)

nauzea (17%)

VÝSKYT SYMPTÓMOV

systematický prehľad (2004, 64 štúdií, pacienti v ***pokročilých štádiách chronických nenádorových ochorení*** – AIDS, CHOCHP, ochorenia srdca, ochorenia obličiek) → symptómy u viac ako 50% pacientov:

bolesť (až do 96%)

dušnosť (90-95% u CHOCHP, 60-88% u ochorení srdca)

únava (až do 90%)

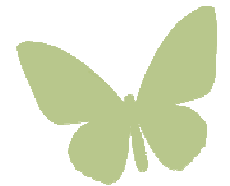
výskyt rovnakých symptómov u pacientov v terminálnych štádiách nádorových aj nenádorových ochorení

PRÁCA V SKUPINÁCH II.

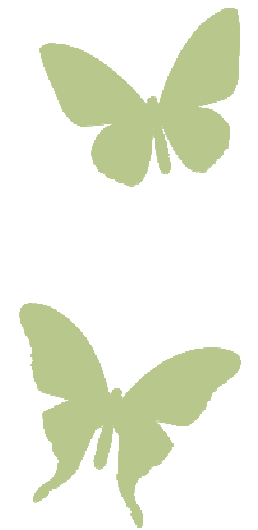
Analyzujte „DESATORO“
starostlivosti pri výskyte vybraných
obťažujúcich symptómov – Vaše
názory, skúsenosti, argumenty PRE
a PROTI, doplnenia...

(práca v skupinách – bzučiace skupiny)

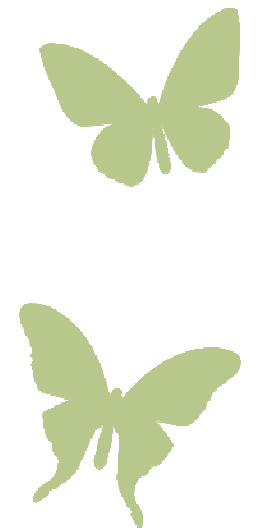
BOLEŠŤ

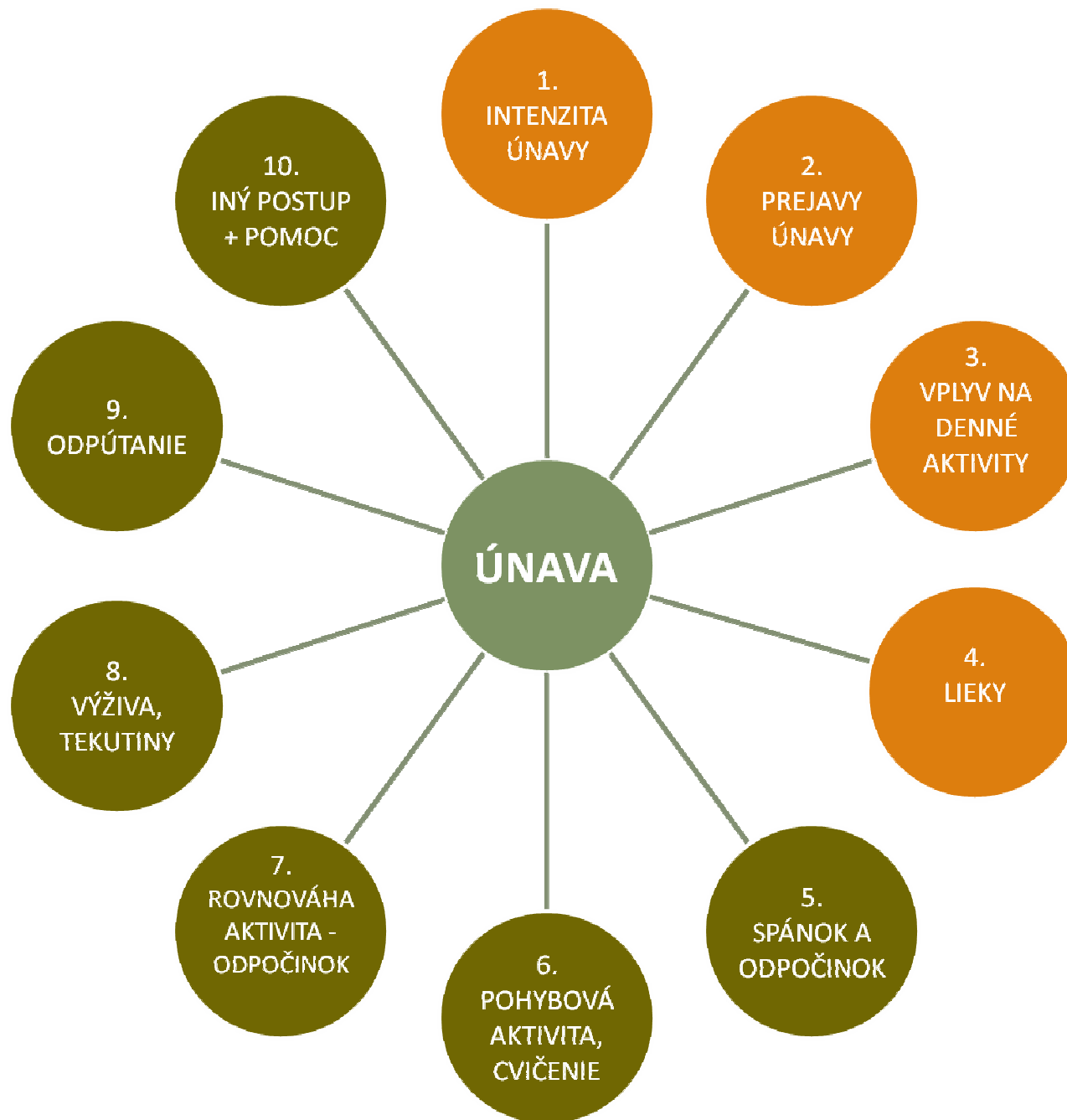

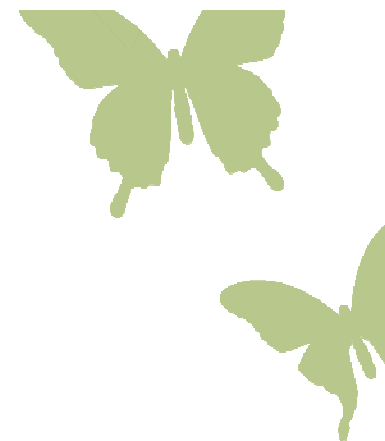

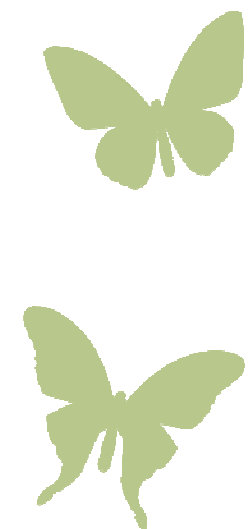
ÚNAVA

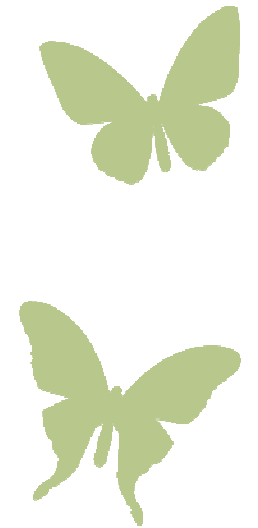
DUŠNOST

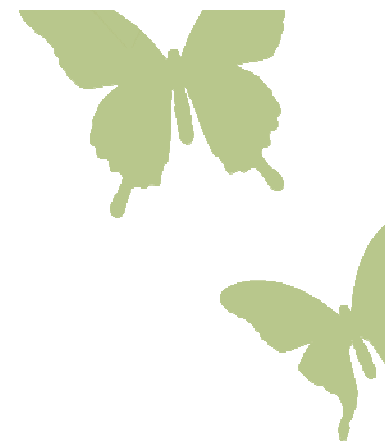

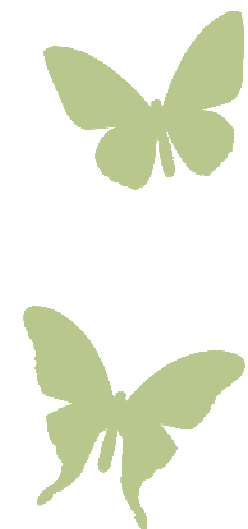
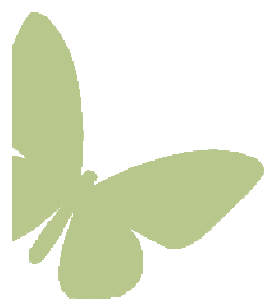
NAUZEA VRACANIE

ZÁPCHA

Súvisiace témy – návrhy ďalších stretnutí...

- uspokojovanie telesných potrieb (výživa, lieky, hygiena, pomôcky...)
- manažment ďalších obťažujúcich symptómov:
- napr. zmeny na koži a slizniciach (rany, stómie, preležaniny, zápaly dutiny ústnej)
- 3D syndróm
- sociálne a duchovné symptómy
- špecifiká starostlivosti / technika ošetrovania pri imobilite, inkontinencii, parenterálnej a enterálnej výžive, invazívnych vstupoch (PVK, CVK, port; tracheostómia, NGS, PEG, PMK...)
- špecifiká starostlivosti v terminálnej fáze
- sociálna pomoc opatrovateľovi
- trúchlenie
- komunikácia s príbuzným

Ďakujeme za pozornosť...

DISKUSIA, OTÁZKY...?

